

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Våldet och könets betydelse

En kvalitativ innehållsanalys om hur våld i nära relationer

framställs i svenska dagstidningar

Beatriz Gustafsson & Fredrika Weberg

Kandidatuppsats (SOPA 63)

HT 2015

Handledare: Anna-Karin Bergman

Examinator: Anna Rypi

Abstract

Authors: Beatriz Gustafsson & Fredrika Weberg

Title: Våldet och könets betydelse – En kvalitativ innehållsanalys om hur våld i nära relationer framställs i dagstidningar

Supervisor: Anna-Karin Bergman

Assessor: Anna Rypi

The aim of this study was to examine how Swedish newspapers write about domestic violence from a gender and a categorization perspective. Violence between partners is a social problem that affects both men and women which crime reports show. In this study we've done a content analysis on 27 newsarticles from five Swedish newspapers. For this study we've asked these two research questions: How does Swedish newspapers write about men and women as victims and offenders in domestic violence? What similarities and differences are there in how men and women are portrayed in Swedish newspapers? In this study we found that there is a difference in how Swedish newspapers write about men and women as victims and offenders in domestic violence, we can see that men and women are attributed to different characteristics.

Key words: social work, domestic violence, gender, categorization, content analysis.

Förord

Tio intensiva veckor har nu gått och de har varit fyllda med hårt arbete både från vårt håll men också från vår handledare Anna-Karin Bergman och hennes kollega Annika Nilsson som båda har varit till stor hjälp under denna process redan från första dag. Vi vill verkligen passa på att tacka Anna-Karin och Annika för all det stöd och den tid de har lagt ner för att hjälpa oss framåt med vår studie. Allt detta är vi otroligt tacksamma för!

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Bakgrund.....	6
1.3 Syfte.....	8
1.4 Frågeställningar.....	8
1.5 Centrala begrepp.....	8
1.6 Avgränsning.....	9
2. Orientering om kunskapsläget	10
2.1 Kvinnors våld mot män i nära relationer.....	10
2.2 Mäns våld mot kvinnor i nära relationer.....	12
2.3 Diskussion om kunskapsläget.....	13
3. Teori	14
3.1 Socialkonstruktivism.....	14
3.2 Genusteori.....	14
3.3 Kategorisering & genusdualism.....	15
4. Metod	18
4.1 Val av metod.....	18
4.2 Metodens förtjänster och begränsningar.....	19
4.3 Urval.....	20
4.4 Etiska överväganden.....	22
4.5 Studiens validitet och reliabilitet.....	22
5. Analys 1 - Redovisning av det empiriska materialet	24
5.1 Föreställningar om mannen som offer.....	24
5.2 Offer.....	25
5.3 Förövare.....	27
5.4 Könsneutralt?.....	29
5.5 Rubriker och ordval.....	29
5.6 Typ av våld.....	30
6. Analys 2 - Teoretiska kopplingar	32
6.1 Föreställningar om mannen som offer.....	32
6.2 Offer och förövare ur ett genusperspektiv.....	33
6.2.1 Hur kön antas att vara.....	33
6.2.2 Jämförelse mellan båda kön som förövare.....	34
6.2.3 Jämförelse mellan båda könen som offer.....	35
6.3 Rubriker och ordval.....	35
6.4 Typ av våld.....	37
7. Avslutande diskussion	39
Referenslista	
Bilaga 1	

1. Inledning

Detta avsnitt är uppdelat i sex delar där vi inleder med vår problemformulering. Därefter går vi vidare med vår bakgrund, vårt syfte och frågeställningar samt förklaringar av centrala begrepp som används i denna studie. Denna inledning avslutas med att vi berättar om de avgränsningar vi har gjort för denna studie.

1.1 Problemformulering

Vi tror att det går att bryta kopplingen mellan manlighet och våld – men arbetet måste gå hand i hand med arbetet för jämställdhet.

(Kvinnojouren Vändela, 2015:11)

Socialstyrelsen (2015) menar på att våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem då både psykisk och fysisk skada är vanligt för de våldsutsatta. Därför behöver samhället arbeta förebyggande då våldet kan ge allvarliga konsekvenser. Enligt statistik från Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) har anmälningarna för misshandel i nära relationer ökat, både gällande kvinnor respektive män som brottsoffer. År 2009 anmäldes 11605 misshandelsbrott mot kvinnor, år 2014 är den siffran uppe i 13630. I detta fall där en man är brottsoffer har anmälningarna från 2009 till 2014 ökat med över 600 anmälningar, från 2879 till 3485 (BRÅ, 2015). Att anmälningarna för misshandelsbrott i nära relationer har ökat betyder automatiskt inte att det är fler personer som har blivit utsatta, utan mörkertalet är fortfarande stort. Dock talar man om benägenheten för att anmäla brott har ökat (BRÅ, 2014).

Ständigt exponeras vi för nyheter i media om kvinnor som utsätts för våld av män de har eller har haft en nära relation till där genomsnitt 17 kvinnor varje år dör till följd av detta våld, motsvarande siffra för män ligger på 4 män varje år (BRÅ, 2014). Mäns våld mot kvinnor är ett område som har uppmärksammats och som det har forskats kring under lång tid, men däremot är forskningen kring kvinnors våld mot män något som har uppmärksammats mer under de senaste åren. År 2009 publicerade BRÅ en rapport om brott i nära relationer där mäns utsatthet för våld i nära relationer redovisas för första gången i Sverige, ett ämne som vi anser behöver lyftas fram för mer diskussion. I det inledande citatet påstår författaren att våld i nära relationer hänger ihop med manligheten (Kvinnojouren Vändela, 2015). Redan här ser vi att de representerade för den aktuella kvinnojouren antar att män är förövare och kvinnor är

offer när det gäller våld i nära relationer. Det är av den anledningen vi tycker det är av intresse att undersöka just detta då media är en viktig plattform för nyhets- och informationsrapportering som når ut till samhället.

Detta ämne anser vi vara viktigt att uppmärksamma som framtida socionomer då vi i vårt yrkesliv kan komma i kontakt med både män och kvinnor som utsätter sin partner eller har varit utsatta för våld i nära relationer. Vi känner att det är viktigt att inte glömma förövarna då förövarna också behöver hjälp för att bearbeta våldet och förstå sitt beteende samtidigt som det är viktigt att även våldsutsatta får hjälp. Våldsutsatta män har inte uppmärksammats i samma utsträckning som våldsutsatta kvinnor har gjort. Innebär det att män som förövare inte har några möjligheter till att få hjälp? Hur kan vi förstå detta genom hur våld i nära relationer framställs i media? Med detta som bakgrund och utgångspunkt vill vi i denna studie belysa problematiken kring våld i nära relationer från både ett offer- och förövarperspektiv. Med hjälp av publicerade tidningsartiklar i svenska dagstidningar utgår vi i vår analys från ett genus- och kategoriseringsperspektiv. Våld i nära relationer är ett område som det har forskats mycket kring sedan tidigare. Dock finner vi en kunskapslucka inom forskningen gällande offer- och förövarrollerna i tidningsartiklar utifrån ett genusperspektiv. Beskriver man offret och förövaren på samma sätt oavsett kön? Det är av den ovannämnda kunskapsluckan vi i vår studie vill lyfta fram just det vi ämnar att belysa då vi dagligen exponeras för nyheter och media i vår vardag.

1.2 Bakgrund

Den tryckta tidningens historia tar sin början under tidigt 1600-tal, en tidning som innehållsmässigt inte skiljer sig mycket från dagens tidningar - nyheter var och är fortfarande det centrala (Lindeborg, 2005). Människors exponering för nyheter och information om världen är idag ofantligt mycket större och bredare än vad det var förr, idag finns det många olika typer av medier som dessutom är en stor del av människors och samhällets vardag (Nord & Strömbäck, 2012). Trots denna medialisering och utveckling av olika typer av medier så anses tidningar, TV och radio fortfarande vara de viktigaste medierna vi har (Shehata & Strömbäck 2014 se Strömbäck 2014, s. 10).

Journalister har som uppdrag att informera, granska och kommentera det som sker i världen samt att tillhandahålla samhällets individer information som behövs för att individen i fråga

självtändigt ska kunna ta ställning i olika samhällsfrågor (Ghersetti, 2012; Strömbäck, 2012). Samtidigt har media en stor makt där varje enskilt medie bestämmer över vad som ska publiceras och föras fram på dagordningen där konsekvensen blir att medierna påverkar vad människor ska få ta del av (McCombs & Shaw, 1972). Strömbäck beskriver just detta: “/.../ *mediernas format är begränsade medan verkligheten är obegränsad /.../*” (Strömbäck, 2014:183). Samtidigt menar en del på att det som tas upp i nyheter och media inte är verkligheten utan det är en beskrivande bild av verkligheten, vilket kan påverka människors och organisationers handlade då de agerar utifrån den bild de har av verkligheten (Asp 1986 & Strömbäck 2004 se Ghersetti 2012, s. 206). Under slutet på 1960-talet och början på 1970-talet började synen på media och dess påverkan förändras, från en maktlöshet till att ses som mäktiga (Strömbäck, 2014). Tidningsartikelns rubrik fyller en viktig roll i denna påverkan samt för vår förståelse av det som tidningar väljer att skriva om. Dor (2003) menar på att rubrikens roll är att fånga läsarens intresse samt att sammanfatta vad artikeln handlar om. Inom forskningen menar man på att rubriken har en viktig roll då det inte sällan kan vara det enda som läses (McCrudden & Schraw, 2007) och därmed kan man missa hela artikeln och vad som faktiskt sägs. Men samtidigt kan en missledande rubrik ha effekt för hur man som läsare resonerar kring det berörda ämnet (Ecker et al., 2014).

Under samma period som media börjar ses som mäktiga växer det man kallar för den andra vågens kvinnorörelse fram, en tid där genusforskningen får sitt genomslag och begreppen kön och genus började skiljas åt (Hirdman, 2001; Mattsson, 2010). När median granskas skriver Fagerström och Nilsson (2008) att man behöver ha ett kritiskt tänkande och när det gäller genus behöver man ha kännedom om genus historia och bakgrund för att förstå. Inom genusforskningen har problematiken våld i nära relationer uppmärksammats mycket under de senaste 25 åren, främst mäns våld mot kvinnor (Hydén, 2002). Forskningen kring våld i nära relationer grundar sig i feministrörelsen som under 1970-talet växte fram och där man skiljer på begreppen kön och genus och dess betydelse (Mattsson, 2010). Vidare menar Mattsson på att det finns ett biologisk och ett socialt konstruerat kön samt att genus används mer som ett analysverktyg för att se på de sociala konstruktionerna av manligt och kvinnligt. Den amerikanske professorn Judith Butler (2007) beskriver kön, utifrån den franske filosofen och feministen Simone de Beauvoirs idé om att man inte föds till ett specifikt kön utan att man blir könet, som en process som ständigt pågår och påverkas av omgivningen, identiteter och kategorier finns genom könsuppdelningen kvinna och man. Inom den feministiska sfären idag

finns ett fokus på att hejda förvrängda och missvisande bilder kring kön hos människor samt samhället i stort (ibid.).

1.3 Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur kvinnor respektive män i våld i nära relationer framställs i svenska dagstidningar utifrån genusteori samt ett kategoriseringsperspektiv.

1.4 Frågeställningar

- Hur framställs kvinnor respektive män som offer och förövare i svenska dagstidningar?
- Vad finns det för likheter och skillnader i hur kvinnor respektive män framställs i svenska dagstidningar?

1.5 Centrala begrepp

Våld - Vi har valt att använda oss av Peter Isdals definition på våld som innebär att människor använder sig av våld, som en makt, för att skada andra (Isdal, 2001). I denna studie har vi valt att enbart använda oss av begreppen fysiskt och psykiskt våld. Därmed har vi uteslutit bland annat sexuellt och ekonomiskt våld. Fysiskt våld är en form av makt där våldet har som syfte att skada, skrämja, kränka, smärta samt att få en människa till att göra något sin vilja. Det psykiska våldet är våld som inte är fysiskt men som ändå kränker, skadar eller skrämmer individen (ibid.).

Våld i nära relationer - I denna studie är begreppet våld i nära relationer centralt. För denna studie innebär begreppet följande: våld mellan en kvinna och en man som har eller har haft en parrelation.

Kön - När vi talar om kön i denna studie tar vi avstamp i de biologiska könen kvinna och man. Dock finns det sociala och konstruerade könet med i denna studie när vi belyser ämnet genus.

1.6 Avgränsning

Våld i nära relationer är inget som enbart finns i heterosexuella parrelationer utan det förekommer även bland samkönade par men det anser vi är ett ämne för sig. Att ta med samkönade par i denna studie hade gjort studien för bred och stor. Vidare har vi fått göra en avgränsning när det gällde vilka tidningar som skulle ingå i denna studie. Kvällstidningar, som till exempel Aftonbladet och Expressen, ingår därmed inte i denna studie utan enbart dagstidningar. Till sist, gällande avgränsningar, valde vi även att inte titta på om det fanns någon geografisk skillnad mellan de olika tidningsartiklarna. Detta var ett ämne som dök upp under processens gång, om vi skulle se om det fanns några skillnader på hur man skriver om våld i nära relationer i de olika tidningarna beroende på vilken del av Sverige de utgår ifrån. Även detta anser vi vara ett ämne för sig och som sträcker sig utanför just denna studiens syfte.

2. Orientering om kunskapsläget

I detta avsnitt redovisar vi det kunskapsläge som råder för vårt ämne, våld i nära relationer, med fokus på offer och förövare ur ett genusperspektiv. Vi presenterar både utländsk och svensk forskning för att få en större bild på hur kunskapsläget ser ut både på nationell och internationell nivå. Vi kunde även se att forskning kring våldsutsatta män påbörjades tidigare utomlands än vad det har gjort i Sverige.

2.1 Kvinnors våld mot män i nära relationer

Det finns brist på kunskap i tidigare forskning när det gäller kvinnors våld mot män i nära relationer (Barber, 2008). Dock ser vi när vi har sökt bland forskningen att man har börjat uppmärksamma våldsutsatta män i nära relationer i Sverige under de senaste åren, medan forskning om våldsutsatta män har varit aktuell på ett internationellt plan tidigare än så. Sarantakos (1999) tar upp att misshandel från hustrun till maken har varit ignorerat och att det är vanligare än vad man tror. Här ser vi att man redan år 1999 har börjat prata och forska kring kvinnors våld mot män i nära relationer. Efter år 1999 ser vi att det har börjat forskas mer om kvinnors våld mot män i nära relationer. Du Plat-Jones (2006) och Barber (2008) skriver att det är tabu att prata om våldsutsatta män vilket leder till att ämnet ignoreras av samhället samt att problemet förblir okänt. Samhället pratar ofta om män som förövare och kvinnor som offer. Män som blir våldsutsatta i nära relationer erkänner och anmäler inte våldet i lika stor grad som våldsutsatta kvinnor i nära relationer gör. Därför uppmärksammas inte män som offer eftersom männen är rädda för att förlöjligas av samhället (ibid.).

Nybergh et al (2013) har gjort en enkätstudie i Sverige som visade att ungefär lika många män som kvinnor blev utsatta av psykiskt och fysiskt våld i nära relationer. Även BRÅ:s (2014) stora kartläggning om våld i nära relationer i Sverige visar på att det inte finns en stor skillnad i antalet våldsutsatta män och kvinnor, 7 % av kvinnorna och 6,7 % av männen uppgav att de blivit utsatta för våld av sin partner. Åter till Nybergh et al. (2013) studie vars resultat även visade på att våldsutsatta män blev utsatta för lindrigare våld än vad våldsutsatta kvinnor blev. Det kan vara en förklaring till varför män inte anmäler våldet i lika stor grad som kvinnorna gör, eftersom kvinnorna blev utsatta för grövre våld och kommer därför ihåg våldet långt en tid efter våldet har ägt rum. Lövestad och Krantz (2012) genomförde en enkätstudie i Sverige där urvalet var 1000 slumpvist utvalda personer. Resultatet blev att 41 % av kvinnorna och 37

% av männen någon gång har blivit utsatta för fysiskt våld samt att det var ungefär lika stor skillnad för psykiskt våld. Detta visar att det finns en liten skillnad mellan hur många män och kvinnor som utsätts för våld i nära relationer i Sverige under 2012 medan Nybergh et al. (2013) visar att det inte finns någon större skillnad.

Hoff (2012), som har gjort en nationell studie i USA om våld i nära relationer, visar att det finns många män som blir utsatta för våld i nära relationer. I Hoff's studie framgår det att 47 % av offren var kvinnor och att 53 % av offren var män under 2010. Det var fler män än kvinnor som blev utsatta av våld av sin partner. Drijber, Reijnders, och Ceelen (2013) gjorde en enkätstudie där enbart män ingick. Resultatet av den studien var att de våldsutsatta männen både blev psykiskt och fysiskt misshandlade. Den vanligaste formen av fysiskt våld var till exempel slag, sparkar, stickande föremål samt användande av möbler, inredning och köksredskap. Psykiskt våld handlade ofta om mobbning, hotande, utpressning och ekonomisk skada.

I en annan studie som Caldwell et al. (2009) genomfört, där de har tittat på varför kvinnor utsätter sina partners för våld, kom man fram till att den vanligaste orsaken var kvinnans aggressioner. Kvinnans aggression kunde exempelvis bero på att mannen gjorde kvinnan arg, att mannen försökte kontrollera kvinnan eller på grund av avundsjuka. 83 % av kvinnorna uppgav att de utsatte männen för våld på grund av självförsvar (ibid.). Swan och Snow (2003) skriver att självförsvar är den vanligaste anledningen till att kvinnor utövar våld mot män. Nybergh, Taft och Krantz (2012) som har gjort en forskning i Sverige menar att kvinnor utsätter män för fysiskt våld på grund av självförsvar, ilska, frånvarande uppmärksamhet från partnern och vedergällning.

Alifanovienė, Šapelytė och Patkauskienė (2013) har genomfört en intervjustudie som visade att det ofta är de svaga som utsätts för våld i nära relationer. Alifanovienė et al. (2013) skriver även att det finns förutfattade meningar om att män inte gråter vilket kan leda till att män tycker det är svårt att prata om känslor och vad de har varit med om. Män som utsätts för våld känner sig dels därför generade, förödmjukade, ensamma, värdelösa samt att männen känner negativa, skamfyllda och ambivalenta känslor. Offentlig förnedring för män skulle leda till att männen förlorade sin egen bild av manlighet. Durfee (2011) har i sin diskursstudie om manlighet och offerrollen fått ett resultat som visar på att män inte ser sig själva som offer trots att de är utsatta för våld av sin kvinnliga partner, offerrollen är något som förknippas

med kvinnor och kvinnlighet. Männerna, vars skyddsansökningar mot sin kvinnliga partners våld ingick i studien, ser inte sig själva som maktlösa offer i behov av hjälp utan det förknippas inte med mansrollen. Barber (2008) menar att det finns brist på professionell hjälp till män som utsätts för våld i hemmet. Vidare skriver Barber att samhället behöver öka sin medvetenhet om våldsutsatta män och uppmuntra våldsutsatta män till att anmäla våldet. På detta sätt kan hjälpen till våldsutsatta män förbättras.

2.2 Mäns våld mot kvinnor i nära relationer

Forskning om våld i nära relationer har länge varit inriktad på mäns våld mot kvinnor. Man får ofta höra gällande våld i nära relationer att det vanligaste är att kvinnor är offer och män är förövare. NCK (2014) har skickat ut enkäter till ett urval där hälften var män och hälften kvinnor. Resultatet från enkäterna visade på att 20 % av kvinnorna och 8 % av männen någon gång blivit utsatta för upprepat psykiskt våld av sin partner eller ex-partner. Resultatet visade även på att det var färre män och kvinnor som hade blivit utsatta för fysiskt våld av sin partner eller ex-partner. Thureau et al. (2015) har gjort en studie med ett urval på 707 människor där 87 % av offren var kvinnor. Det upprepade våldet är vanligare när det är kvinnor som är offer och män som är förövare. Vidare är kvinnorna som offer ofta förolämpade, utsatta för sexuella övergrepp och utsatta för strypning. Enligt Jewkes (2002) är kvinnors position som underordnade män i både relationer och i samhället är en riskfaktor till att män utsätter kvinnor för våld i nära relationer. Utan den ojämlika ställningen mellan kvinnor och män i samhället skulle våldet inte förekomma i samma utsträckning.

Ragg (1999) menar att män som misshandlar sin partner har sämre självförtroende samt att de ser ner på sig själva. Murphy, Stosny och Morrel (2005) skriver om självförtroende i förhållande till våld. I studien ingår två grupper av män, som är förövare, där de genomgått varsin behandling mot deras våldsproblematik. Resultatet visar att ett ökat självförtroende inte betyder att aggressionen och våldet ökar gentemot partnern. Det fanns heller inga tecken på att lösningen till att minska våldsbeteendet hos förövaren skulle vara att förbättra förövarens självförtroende.

Falcão de Oliviera et al. (2014) genomförde en enkätstudie där 1000 kvinnor ingick och som alla hade blivit misshandlade av sina män. Resultatet visade att många kvinnor stannar kvar i sina relationer fastän männen slår kvinnorna trots att kvinnorna hade möjlighet att försörja sig

själva. Anledningen till att kvinnorna valde att stanna kvar i relationen var på grund av den beroendeställningen de hade gentemot mannen. 74 % av de våldsutsatta kvinnorna uppgav att de var rädda för männen, och det fanns även ett fåtal kvinnor som var rädda för att de skulle dö (ibid.).

2.3 Diskussion om kunskapsläget

I forskningen och den kunskap som finns kring ämnet våld i nära relationer som vi presenterat här ovan ser vi att det inte är enhetligt. Det kan bero på många olika faktorer så som urval eller geografiskt läge då vi har presenterat både nationell och internationell forskning. Vi är medvetna om denna oenhetliga bild som finns kring ämnet våld i nära relationer samt att inget är fastställt. Det finns inte bara en bild som beskriver våld i nära relationer mellan de olika könen, utan det finns flera bilder om det. Samtidigt kan det finnas ett mörkertal som kan påverka att man inte får reda på hur många män och kvinnor som faktiskt är våldsutsatta i nära relationer. Nybergh et al. (2013) och Brå (2014) visar att det inte finns några större skillnader på hur många män och kvinnor som utsätts för våld i nära relationer. Lövestad och Krantz (2012) visar däremot att det är fler kvinnor än män som blev utsatta för våld i en nära relation under år 2012. Samtidigt presenterar Hoff (2010) att det är fler män än kvinnor som blev våldsutsatta i USA. Som sagt kan detta bero på olika faktorer såsom urval eller geografiskt läge. Detta visar på att det inte finns en enhetlig bild inom den tidigare forskningen som visar samma sak. En annan faktor till varför det finns motstridiga forskningarna som visar olika kan vara det som Durfee (2011) tar upp i sin studie. Durfee (2011) beskriver att våldsutsatta män inte ser sig själva som offer. Ser inte våldsutsatta män sig som offer kan den studiens resultat påverkas.

3. Teoretiska utgångspunkter

Socialkonstruktivism, genusteori samt kategorisering är de teorier vi använder oss av i denna studie och som redovisas i detta avsnitt. Även begreppet genusdualism ges det en redogörelse för eftersom det är en central del för vår analys.

3.1 Socialkonstruktivism

Begreppet social konstruktion myntades under 1960-talet av Peter L. Berger och Thomas Luckmann, två vetenskaps sociologer som i sitt verk "The social construction of reality" presenterade det konstruktivistiska perspektivet som en social teori (Wenneberg, 2001). Man menar på att verkligheten och människans kunskaper om den är socialt konstruerade. Verkligheten i sig konstrueras inte av människan, den är vad den är, men det är människan som genom språket och i samspel med andra individer konstruerar sin förståelse och tolkning av verkligheten (Mattsson, 2010; Wenneberg, 2001). Språket är inte bara ett verktyg för människans konstruktion av verkligheten utan språket är även en maktfaktor. Att ha ett språk, och användningen av den i olika sammanhang så som i exempelvis tidningar, påverkar och sätter standarden för den relation och kontext som råder som bildar maktrelationer (Foucault, 2008).

Människan är en social varelse och ingår i flera olika sociala sammanhang där man i samspel med andra människor utbyter erfarenheter och åsikter som kommer att påverka den enskildes föreställningar och antaganden om verkligheten, vare sig man är medveten eller omedveten om det (Mattsson, 2010). Vidare skriver Mattsson att det är genom detta samspel och denna interaktion med andra människor som vi tillsammans utvecklar sanningar om verkligheten och om det vi möter i vardagen, verkligheten blir vad människan gör den till. Dessa gemensamma sanningar kan exempelvis innebära våra föreställningar om kön, om vad som är manligt och kvinnligt som i sin tur leder till föreställningar och idéer om hur män och kvinnor är och därmed bör och ska vara.

3.2 Genusteori

Genusbegreppet började användas under 1970-talet och man började att prata, utöver om det biologiska könet, om det socialt konstruerade könet. Man skiljer på begreppen kön och genus, där det förstnämnda begreppet fokuserar på det biologiska och där genus handlar mer om

människans sociala och kulturella föreställningar om kön (Fagerström & Nilsson, 2008). Jarlbro beskriver det på följande sätt: “/.../ begreppet genus betecknar det sociala könet, dvs. föreställningen att könskategorierna man respektive kvinna är sociala konstruktioner medan kön betyder biologiskt kön.” (Jarlbro, 2006:12). Herz och Johansson (2011) menar att muskler, stark kropp, styrka, våld och aggressivitet är den vardagliga bilden av män samt att det är föreställningar om hur män antas vara och bete sig. Hirdman (2001), en svensk genusforskare, menar dock på att begreppet genus innebär mycket mer än bara det sociala könet. Hon menar på att de maktrelationer som finns mellan män och kvinnor är en stor del i konstruktionen av begreppet.

Det är svårt att inte beröra just maktrelationen mellan män och kvinnor när man talar om genus och kön. Hirdman (2001) har i sin forskning myntat begreppen genussystem och genuskontrakt. Genussystemet har sin grund i att mannen är norm, och kvinnan därmed avvikande, samt att man håller isär de båda könen. Genuskontraktet har sin historia långt tillbaka i tiden och innebär en stereotypisk bild av hur en man respektive kvinna ska vara i en relation, dock behöver det inte vara en parrelation utan det syftar mer på relationer överlag. Hirdman skriver att kvinnan genom historien har varit den som stannat hemma och tagit hand om barnen och hemmet medan männen hade ansvar över att försörja familjen.

3.3 Kategorisering & genusdualism

Att kategorisera innebär att man konstruerar olika grupper där de inblandade människorna har något gemensamt samt att dessa människor förs ihop på grund av det de har gemensamt. Exempel på olika kategorier som människor i samhället skapar är offer, förövare, man och kvinna. Denna gruppering skapar en logik och förståelse för de människor man möter (Meeuwisse, 2007; Mattsson, 2010). Inom det sociala arbetet är kategorisering en central del av arbetet då det hjälper till att få en förståelse och inramning för de klientgrupper man arbetar med (ibid.).

Att använda sig av dikotomier (motsatspar) är en annan typ av uppdelning man kan göra för att förstå världen, exempelvis kvinna-man och ung-gammal. Mattsson (2010) menar att intresset för ett sådant här dualistiskt tänkande inte ligger i hur de används eller vad för konsekvenser de får utan snarare hur man kan förstå hur dessa motsatspar verkar. Motsatspar ligger till grund för vår uppfattning och därmed för vår konstruktion av världen. Det

dualistiska tänkandet är en del av vårt tänkande och vår förståelse av verkligheten och olika beteendemönster. Det är ett tänkande som enligt Barron (2004) är svår att undvika i vardagen. Vidare menar Barron att människan föds in i de sociala föreställningarna om exempelvis hur kvinnor och män ska vara, dessa föreställningar finns där sedan dag ett.

Den dualistiska genuskategoriseringen, eller genusdualism som vi även benämner det som i denna studie, kommer ifrån föreställningen om kvinnor och män samt konstruktionen av manligt och kvinnligt. Genus är en kategori där det kvinnliga måste ses och förstås i relation till det manliga, könen är varandras motsatser (Gemzöe, 2002). Genusdualismen, som Gemzöe (2002) kritiserar, tillskriver kvinnor egenskaper så som omvårdande, mjuka, känsllosamma samt att de är relationsinriktade medan män tillskrivs egenskaper så som självständighet och målmedvetenhet samt att de har en förmåga att fatta förnuftiga beslut (ibid.). Mattsson (2010) skriver även att mannen antas vara överordnad kvinnan och att kvinnan är underordnad mannen, vilket gör att mannen får makten. Samtidigt finns det ett område inom genusforskningen där man talar om en feminisering av manlighet vilket innebär att män tillskrivs bland annat kommunikativa och känslomässiga egenskaper (Herz & Johansson, 2011). Gemzöe (2002) kritiserar genusdualismen som beskriver att dessa kommunikativa och känslomässiga egenskaper antas vara kvinnliga. I denna studie utgår vi ifrån just detta med hjälp av den genusdualism som Gemzöe och Mattsson presenterar och som visas i tabellen nedan.

Tabellen nedan visar olika egenskaper som antingen tillskrivs som kvinnliga eller manliga egenskaper (Gemzöe, 2002). Både Gemzöe (2002) och Mattsson (2010) skriver om denna genusdualism och ställer sig kritiska till den då den menar på att det finns egenskaper som antas vara bara kvinnliga respektive bara manliga, Dessa egenskaper står i motsats till varandra då även mannen och kvinnan enligt teorin är ett motsatspar.

Man	Kvinna
Förnuft	Känsla
Logik	Intuition
Intellekt	Kropp
Subjekt	Objekt
Oberoende	Beroende
Aktiv	Passiv
Ordning	Kaos
Gott	Ont

(Gemzöe, 2002:83)

4. Metod

Detta metodavsnitt är uppdelat i fem delar där vi inleder med att redovisa för vårt metodval och vilka förtjänster och begränsningar som finns med det valet. Vidare redogör vi för vårt urval. Till sist lyfter vi våra etiska överväganden samt för en diskussion kring studiens validitet och reliabilitet

4.1 Val av metod

För genomförandet av den här studien har vi använt oss av en kvalitativ metod, närmare bestämt en kvalitativ innehållsanalys. Vi ville gå mer in på djupet och få en djupare förståelse för vårt valda ämne, våld i nära relationer, genom att titta utifrån ett genus- och kategoriseringsperspektiv om hur man i svenska dagstidningar framställer just detta ämne. Bryman (2011) menar på att i den kvalitativa forskningen är man mer inriktad på ord än siffror som den kvantitativa forskningen bygger på. Det mänskliga beteendet och mening är mer av intresse för kvalitativa samhällsforskare än ord och siffror menar Alvesson och Kärreman (2004) samt Hansson (2004) på. Då våra frågeställningar och det vi ville undersöka gick mer mot att få en djupare förståelse för ämnet samt att se likheter och skillnader passade den kvalitativa metoden vår studie bättre än den kvantitativa. Under processens gång har vi dock i liten utsträckning fått använda oss av kvantitativ metod, detta skriver vi mer om under nästa rubrik.

I vår studie har vi genomfört en kvalitativ innehållsanalys då vi ville titta närmare på hur man i svenska dagstidningar framställer kvinnor respektive män som offer och förövare i våld i nära relationer. Innehållsanalysen som metod kan angripas både från ett kvantitativt och kvalitativt håll, där vi i denna studie huvudsakligen tagit avstamp i den kvalitativa inriktningen. I den kvalitativa innehållsanalysen analyserar man sitt material utifrån olika bakomliggande teman som man hittar i sitt empiriska material och som kopplas ihop till studiens syfte och frågeställningar (Bryman, 2011). Under bearbetningsprocessen av vår empiri sökte vi efter teman som framträdde i tidningsartiklarna. De teman vi fann var offer, förövare, hjälp för offer/förövare, förbättringar inom hjälpen, typ av våld, föreställningar om mannen, skam samt könsneutralitet. I sin tur har vi delat in de flesta av dessa kategorier utifrån man och kvinna, exempelvis kvinnligt och manligt offer samt hjälp för kvinnlig respektive manlig förövare. Vi berör inte alla teman i vår analys utan har valt ut de teman som

vi ansåg passade bäst för denna studie. För den här studien valde vi i vår analys samt i vår empiriska redovisning, den del som vår analys bygger på, att arbeta utifrån citat från de tidningsartiklar som ingår i det empiriska materialet. Tillvägagångssättet för analysen kan göras på olika sätt men genom att lyfta upp citat från tidningsartiklarna kunde vi visa på konkreta exempel på hur man formulerar sig samt vilka ord och begrepp som används i de aktuella dagstidningarna kring ämnet våld i nära relationer.

4.2 Metodens förtjänster och begränsningar

Som vi tidigare har nämnt är innehållsanalysen en metod som kan användas både inom den kvantitativa och den kvalitativa forskningen. Den kvantitativa innehållsanalysen, men även generellt kvantitativ forskningsmetod, är en inriktning där man intresserar sig för siffror och att räkna, man vill kunna generalisera vilket man i den kvalitativa forskningen inte har som mål att göra (Bryman, 2011). Men Hansson (2004) menar på att man inte ska se de två olika metoderna som motsatser som konkurrerar med varandra utan han menar på att de två metoderna kan komplettera varandra. Just detta kompletterande synsätt har vi i en viss grad fått anamma för denna studie. Det bör dock poängteras att vi inte har genomfört en kombinerad kvantitativ och kvalitativ studie utan det kvantitativa har, i liten utsträckning, växt fram under processens gång. Den kvantitativa innehållsanalysen bygger på objektivitet, systematik samt att räkna, exempelvis ord, i de aktuella texterna och där man inte sällan arbetar med ett kodningsschema (Bryman, 2011). Under bearbetningen av vårt empiriska material arbetade vi till en början utifrån teman som framträdde i tidningsartiklarna, vilket man gör i den kvalitativa innehållsanalysen. Men under processens gång upptäckte vi att vi även behövde ta till det kvantitativa genom att kvantifiera våra teman, vi räknade alltså i hur många av våra tidningsartiklar ett visst tema framträdde samt vilka olika temakombinationer som förekom mer än andra. Den här kvantifieringen underlättade för vårt analysarbete genom att vi tydligare kunde se i hur stora utsträckningar de olika teman framträdde vilket gav oss en tydligare överblick av vårt empiriska material. Den här tydligare överblicken hjälpte oss i sin tur att svara på våra frågeställningar och där vi också lättare kunde koppla det till våra teorier. Resultatet av denna del av processen redovisas i nästa kapitel. Med detta som en del av vår process kan vi hålla med Hansson (2004) om att det kvantitativa och det kvalitativa kompletterar varandra, det som den ena metoden inte kan skapa får den andra metoden bidra med.

Inom den kvalitativa forskningen menar Bryman (2011) på att det som undersöks påverkas av vad forskaren väljer att inrikta sig på, vilket ofta är forskarens intresseområde. Det finns alltså en risk med att göra en kvalitativ studie då ens egna intressen kan framträda i studien, vare sig det är ett omedvetet eller medvetet val. Under vår empiribearbetning där vi sökte efter teman i våra tidningsartiklar var risken för att utgå från våra egna intressen stor men vi hade detta i bakhuvudet innan vi påbörjade vår temasökning. Vi sökte därför efter teman ur ett större perspektiv och inte enbart utifrån våra egna intressen vilket gav resultat. Mer om de teman vi fångade upp och som vi belyser i denna studie finner vi längre fram i detta metodavsnitt.

Texter är något som påverkar oss människor och samhället, omedvetet eller medvetet, och som bidrar till våra föreställningar om hur samhället är och hur det borde vara (Boréus, 2011). I denna studie har vi använt oss av tidningsartiklar från svenska dagstidningar som vår empiri där alla artiklarna berör vårt övergripande ämne våld i nära relationer. Dagstidningar, både på internet och i pappersform, är ett av många medier i dagens samhälle som används för nyhetsrapportering och för att nå ut till människor. Journalisterna har en stor och viktig roll i detta där man som läsare tar del av journalistens text och journalistens ord om det aktuella ämnet eller händelsen (Strömbäck, 2012). Som läsare vet man inte om hela sanningen kommer fram eller om den är förvrängd. Som vi nämnde i vårt bakgrundsavsnitt menar några på att det som tas upp i nyheter och media är en beskrivande bild av verkligheten, det är inte verkligheten i sig. Information om aktuell journalist eller annan skribent är inte alltid lätt att hitta, förutom namn och mailadress vilket i princip alltid finns med i en artikel. Bryman (2011) menar på att detta kan leda till att det blir svårt att veta om man kan lita på det som beskrivs. Man vet heller inte vilken kunskap den aktuella journalisten eller skribenten har, vilket även det är en faktor för att läsaren ska känna en trovärdighet för det som skrivs (ibid.). Med det sagt vill vi ändå redan nu säga att vi har använt oss av stora svenska dagstidningar som vi anser vara tillförlitliga men att vi varit medvetna om att man får inte plats med allt i en tidningsartikel. Hela sanningen och alla parterns åsikter har inte möjlighet att komma fram men det har heller inte varit vår uppgift att lägga egna värderingar eller läsa mellan raderna utan vi har i vår analys utgått från det som faktiskt står i tidningsartiklarna.

4.3 Urval

När det gäller vårt urval av empiri, tidningsartiklar publicerade i svenska dagstidningar, har vi i denna studie använt oss av vad Bryman (2011) beskriver som målinriktat urval vilket

innebär att vi har valt empiri som passar till studiens syfte och frågeställningar. Vi valde att använda oss av fem olika dagstidningar som är övergripande för hela Sverige, någon är lite mer lokal än en annan. De olika dagstidningarna vi använt oss av är Dagens Nyheter, Göteborgs Posten, Norrbottens Kuriren, Svenska Dagbladet samt Sydsvenskan, alla är även lättillgängliga på internet. Vårt empiriska material bestod av 27 artiklar som alla berör ämnet våld i nära relationer. Vi har använt oss av både debattartiklar och artiklar mer inriktat på nyheter samt längre tidningsreportage. Att det blev en sådan spridning på typerna av artiklarna berodde på att de innehållsmässigt var fylliga och passade bra in på vårt ämne samt att det gav en variation i det empiriska textmaterialet. En lista över våra tidningsartiklar finns i bilaga 1.

Retriever Research, även kallad Mediearkivet, är en databas där nyhetsartiklar från svenska nyhetstidningar och tidskrifter lagras. Som studenter på Lunds universitet hade vi tillgång till denna databas och det var där vi sökte efter våra tidningsartiklar. I vår sökning använde vi oss av den exakta frasen "våld i nära relationer" vilket gav 7278 träffar den 9 november 2015. Förutom den nämnda frasen la vi även till i vår sökning begrepp så som kvinna, man, män, offer, förövare samt "män som offer". Alla våra artiklar, förutom en som vi hittade på Dagens Nyheter egen webbsida, fann vi via Retriever Research. Som vi nämnde tidigare var det viktigaste för oss att de artiklar vi valde att använda oss av hade ett användbart innehåll för vår analys, vilket vi ansåg att just denna enskilda artikel hade.

Våra tidningsartiklar vi har använt oss av är publicerade mellan åren 2004-2015. Vårt syfte var inte att göra en jämförelse över tid och därför ansåg vi att denna tidsspridning på 11 år var funktionell för vår studie. När vi sökte efter användbara tidningsartiklar hittade vi artiklar som hade ungefär likadant innehåll oavsett om de var skriva redan år 2004. Vi gjorde alltså ingen skillnad i vår analys om tidningsartikeln var mer än tio år gammal eller nyare eftersom syftet var att belysa artiklarnas innehåll. Dock gjorde vi ett medvetet val genom att enbart använda tidningsartiklar från 2000-talet. Anledningen till det är främst införandet av brotten kvinnofridskränkning och grov fridskränkning (SFS 1962:700 Brottsbalk 4 kap. § 4a) under 1998 och 2000. Detta har i sin tur gjort att kategorin män som offer för våld i nära relationer har uppmärksamrats mer under 2000-talet, vilket vi även ser i vårt tidigare kapitel om kunskapsläget.

4.4 Etiska överväganden

När man bedriver forskning ska etiska överväganden och resonemang alltid finnas med, där utgångspunkten är att personerna som deltar inte ska ta skada eller ens utsättas för risk för skada (Svedmark, 2012). De etiska reglerna, som innefattar fyra principer och som det ges en kort beskrivning kring längre fram i texten, har som syfte att vara ett underlag för forskarens egna reflektioner och ställningstaganden gällande det etiska i sin forskning (Vetenskapsrådet, 2015). Forskning ska bedrivas med hög kvalitet och vara av relevans och det är hela tiden överväganden om vad som är etiskt riktigt att forska kring inom det samhällsvetenskapliga området (ibid.).

Vetenskapsrådets (2015) fyra forskningsetiska principer är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Det förstnämnda handlar om att man ska informera forskningsdeltagarna om studiens syfte och vilka villkor som gäller, att deltagandet är frivilligt och att man när som helst kan avbryta sin medverkan. Samtyckeskravet handlar om att deltagarna ska ge sitt samtycke för att medverka i studien. Konfidentialitetskravet berör sekretess och anonymitet. Och det sista, nyttjandekravet, handlar om att det insamlade materialet inte ska användas i något annat syfte än för den aktuella forskningen (ibid.).

För vår studie, där vi använt oss av tidningsartiklar från dagstidningar som empiri, har vi inte behövt gå in i ett större etiskt resonemang då de tidningsartiklarna vi har använt oss av är offentliga texter. De är utgivna av och publicerade i svenska dagstidningar och därmed tillgängliga för allmänheten. Vid offentliga material behövs ingen etisk prövning (Svedmark, 2012) eftersom ingens privatliv kommer inskränkas då det är offentligt material (Bryman, 2011).

4.5 Studiens validitet och reliabilitet

När man undersöker en studies validitet ställer man sig frågan om sin studie mäter det man har haft för avsikt att mäta (Bryman, 2011). Har vi fått svar på de frågor vi ställt oss i denna studie? Då vi genomfört en kvalitativ studie med kvalitativt inriktade frågeställningar har vi från början varit klara med att våra frågor inte varit inristade i sten utan det har hela tiden varit en process kring frågorna för att passa det material vi i slutändan samlat in och byggt vår analys på, allt för att öka validiteten i denna studie. Som svar på den ställda frågan kan vi säga

att vi under hela studiens gång har kopplat ihop våra frågor med vårt empiriska material, vi har arbetat med att få ihop en röd tråd där våra frågeställningar samt vårt syfte har varit vår utgångspunkt för denna studie. Genom att ha arbetat på detta sätt har validiteten för denna studie ökat.

Att mäta en studies reliabilitet innebär att man vill se om studien visar på samma resultat även om den genomförs av en annan forskare (Bryman, 2011). När vi valde oss för att göra en kvalitativ studie gjorde vi samtidigt ett aktivt val att vi inte ville generalisera, vi ville hellre få en djupare förståelse för vårt valda ämne. Eftersom vi valde just en kvalitativ inriktning på vår studie, där vi som forskare hade möjlighet att påverka resultatet utifrån vårt eget intresse och så även resultatets inriktning eftersom vi letade efter teman i vår empiri som vi fann intressanta, blir reliabiliteten för denna studie av en lägre grad. Med det sagt kan vår studie ändå vara av intresse och som en användbar tillgång för yrkesverksamma i det sociala arbetet, att själv kunna ta ställning till och reflektera kring resultatet av den här studien. Bryman (2011) menar på att en kvalitativ studies resultat kan vara överförbart, det är alltså upp till läsaren att själv avgöra i vilken kontext den här studiens resultat kan vara användbar i.

5. Analys 1 – Redovisning av det empiriska materialet

Vi har valt att göra en redovisning av det empiriska material vi har använt oss av i denna studie. Anledningen till att vi valt detta är att man som läsare ska få en övergripande blick om vad våra tidningsartiklar handlar om och vad för innehåll de har. Alla våra tidningsartiklar behandlar det övergripande ämnet våld i nära relationer men på lite olika sätt. Detta empiriska avsnitt är indelat i sex delar - föreställningar om mannen som offer, offer, förövare, könsneutralt?, rubriker och ordval samt typ av våld.

5.1 Föreställningar om mannen som offer

I vårt empiriska material hittar vi fem artiklar där man talar om hur en man som offer antas vara utifrån de föreställningar som finns i samhället. Vi finner ingen motsvarighet när det gäller kvinnor, man talar inte om hur en kvinna antas vara som offer. Vi lyfter några exempel:

Flickvännens mamma har larmat om pågående misshandel i hemmet. - Jag var inte ens hemma. Det står i polisen rapport. Ändå blir Niklas än en gång misstänkt för misshandel. /.../ - När jag berättade att hon slog mig fick jag samma reaktion från alla. De frågade vad jag hade gjort mot henne.

(Wagner & Herbertsson, 2011:13-15)

- Jag borde ha lämnat henne redan första gången jag såg hennes aggressivitet, första gången hon slog mig. Men jag kunde inte förmå mig att svika en kvinna som väntade mitt barn, jag ville ta mitt ansvar som blivande pappa.

(Lerner, 2004a:24-25)

Det ingår inte i mansrollen att vara ett offer - och särskilt inte att bli slagen av en kvinna.

(Lerner, 2004b:26)

Vidare uttalar sig Klara Hradilova Selin, forskare på Brå, i en artikel i Dagens Nyheter och säger att "*en man ska enligt normerna stå pall och försvara sig själv*" (Lisinski, 2009:11). De ovannämnda citaten visar på att det finns föreställningar i samhället och normer att rätta sig efter, framförallt om hur en man är och ska vara, man talar om en mansroll. Även i Haimi och

Wetterborgs (2013) artikel publicerad i Dagens Nyheter talar man om mannen och den rådande maskulinitetsbilden där det inte ingår att vara ett våldsoffer som man.

5.2 Offer

I åtta av våra artiklar talar man om kvinnan som offer. Fjellman Jaderup (2010) skriver i sin artikel i Sydsvenskan att kvinnan är det vanligaste offret för relationsvåld vilket även man menar på i Lindgrens (2013) artikel i Dagens Nyheter. Vidare publicerar Dagens Nyheter en artikel år 2014 om hur man på Försäkringskassan ska börja arbeta med våldsutsatta i nära relationer:

Tusentals sjukfall varje år beror på våld i nära relationer. Försäkringskassan vill nu hitta dessa kvinnor och planerar därför att börja fråga sjukskrivna om de har misshandlats av sina män. /.../ - Det är viktigt, både för kvinnan och eventuella barn i familjen, att fånga upp de här personerna.

(Carlsson, 2014:8)

Vidare i artikeln kommer Ylva Bernrup, verksamhetsområdeschef för kundfrågor hos Försäkringskassan, till tals och påtalar att det inte bara är kvinnor som är utsatta utan även män, men att det är en grupp som man i dagsläget inte arbetar med. Mannen som offer är inte lika självklar som att kvinnan är det men likväl hittar vi sju artiklar i vårt empiriska material som belyser mannen som offer, nästan lika många som när kvinnan är våldsutsatt. Journalisten Thomas Lerner har skrivit två reportage som ingår i vår empiri: "Plötsligt var slagen en den av Daniels vardag" (Lerner, 2004a) och "Kvinnovåld mot män tystas ner" (Lerner, 2004b). I den sistnämnda artikeln, där man tar avstamp i ett examensarbete från 2001 om våldsutsatta män, kommer en av de två studenterna till arbetet till tals och påtalar att " *dessa män är en osynlig grupp i samhället som aldrig diskuteras i samband med misshandel i hemmen.*" (Lerner, 2004:26).

Mörkertalet är något som även tas upp i en artikel från Sydsvenskan, en artikel om det arbete som Kriscentrum i Lunds kommun och kvinnojourer i samma område utför för både kvinnor och män, förövare och offer. Brottsoffersamordnare Marita Harvyl hos Lundapolisen och moderaten Anna Köning Jerlmyr ger en förklaring för de stora mörkertalet:

- Mörkertalet är oerhört stort. Ofta handlar det om en förnekelse, både av utövaren och av den som får stryk. Ingen vill vara ett offer som inte kan hantera sitt liv. Slutligen blir misshandeln normaliserad /.../

(Lindstedt, 2013:5)

Jag har vetat att det finns ett mörkertal, men kanske inte att det var så här stort /.../ - Vi har en utmaning att nå fler utsatta män. Det är väldigt få som söker skydd och stöd.

(Delling, 2013:6)

Skam är en känsla som man i vårt empiriska material lyfter i åtta artiklar och som man inte sällan talar om när det gäller den utsatta, oavsett kön. Även andra känslor och egenskaper lyfter man fram på olika sätt i artiklarna beroende på om det är en man eller kvinna som är utsatt. I början av detta avsnitt nämnde vi en artikel från Dagens Nyheter (Carlsson, 2014) där Cristina Bornea, verksamhetsledare på en kvinnojour i Stockholm, framträder i artikeln och berättar att våldsutsatta kvinnor blir bra på att dölja sin situation eftersom situationen är belagd med en känsla av skam. Carin Götblad (2013) skriver i sin artikel i Dagens Nyheter att kvinnor som befinner sig i en våldsam relation känner sig osäkra och under stark press när de ska söka hjälp. Vidare skriver ledarskribenten Susanna Birgersson (2014) om att det ständigt finns en rädsla hos de misshandlade kvinnorna.

Våldsutsatta män skiljer sig en aning från när man talar om kvinnliga offer. I fyra av de sju artiklar där det manliga offret belyses talar man om föreställningar kring mansrollen. Vi lyfter här upp tre exempel på detta:

/.../ den traditionella mansrollen gör det svårt för de män som misshandlas i nära relationer att erkänna problemet och få hjälp. /.../ - En man ska enligt normerna stå pall och försvara sig själv.

(Lisinski, 2009:11)

Män som offer för kvinnors våld utmanar traditionella föreställningar om mansrollen. Risken är stor att som man bli förlöjligad och misstrodd.

(Gunnarsson, 2009:4)

- Våra könsroller säger oss att en man ska kunna sätta stopp för en kvinna, därför upplever de flesta män det som skamfullt att bli slagna /.../ Många drar sig för att prata om sin situation. /.../

(Wagner & Herbertsson, 2011:14-15)

I dessa citat ser vi att män som offer tillskrivs andra egenskaper än kvinnliga offer. Man talar ännu tydligare om skammen, som förknippas med föreställningen om hur en man antas att vara. Man talar om en risk för att inte bli trodd och ett förlöjligande över situationen.

5.3 Förövare

Lika självklart att man i tidningsartiklarna talar om kvinnan som offer lika självklart talar man om mannen som förövare. Samtidigt finner vi enbart två artiklar av våra 27 artiklar där man talar om den kvinnliga förövaren och det görs i samband med när man talar om det manliga offret i reportageform. De två artiklarna är det redan nämnda reportaget "Plötsligt var slagen en del av Daniels vardag" (Lerner, 2004a) samt "Niklas blev slagen - och fråntogs barnen när förövaren är kvinna" (Wagner & Herbertsson, 2011). Det sistnämnda reportaget om Niklas liknar reportaget om Daniel i utformandet, det målas upp en berättelse kring relationen och möjlighet ges att gå in mer på djupet kring känslor och hur de manliga offren kände. Så här talas det om den kvinnliga förövaren:

- Att leva tillsammans med någon som saknar gränser och impuls kontroll är det mest skrämmande jag varit med om /.../ våldsbrotten och de muntliga kränkningarna blev intensivare. /.../ Ofta skrek hon att han var ett ´vidrigt litet äckel´. /.../ När de såg på en film kunde Klara plötsligt fråga om han tyckte att den kvinnliga skådespelerskan var snygg. Oavsett vad han svarade utlöstes en våldsam svartsjuka /.../

(Lerner, 2004a:24)

Niklas är på väg ut genom dörren för att meka med bilen en förmiddag när hon, som han uttrycker saken, får sitt första spel. /.../ Hon kastade sig över mig i hallen, vrålade att jag inte fick gå och rev stora sår i ansiktet på mig. /.../ Flickvännen är ångerfull. /.../ Det går någon månad mellan utbrotten, sedan kommer de oftare.

(Wagner & Herbertsson, 2011:12-13)

När Daniel och Niklas talar om den kvinnliga förövaren talar de om svartsjuka, om utbrott och om hur deras våldsamma partner känner sig ångerfulla och lovar att det inte ska hända igen. Dessa begrepp hittar vi inte i de fem artiklar där man belyser den manliga förövaren. Istället talar man om makt och kontroll samt maskulinitet. Förövarens makt talas det om i Linnas (2010) artikel i Norrbottenskuriren men vi lyfter även här andra exempel:

- Låt det inte råda något tvivel, mäns våld mot kvinnor är en fråga om makt och kontroll. Det bottnar i den könsmaktsordning som alltså finns i vårt samhälle, sade han.

(Hagström, 2012:8)

De påpekar att det är ganska vanliga män de möter. Det är inte 'löpsedelsvåldet' men det är män som genom att skrämja, hota och slå skaffat sig makt över sin partner.

(Göteborgs Posten, 2010:81)

- Vi ser våld som växer utifrån maskulinitet och makt, där måste man vara vaken.

(Hövenmark, 2013:8)

Vidare när det gäller förövare så konstaterar man och utgår från att det är männen som slår och våldför sig på sina kvinnliga partners. Precis som vi påtalade i inledningen av detta avsnitt om förövare så är det en självklarhet att förövaren är av manligt kön.

- Det är fullständigt orimligt att kvinnor och barn får fly från sina hem och så får männen, förövaren, sitta kvar i orört bo /.../

(TT, 2014:16)

Det första citatet kommer från en artikel där Anna König Jerlmyr, moderaten som har nämnts tidigare i denna empiriska redovisning, berättar om hur man i Stockholms stad ska arbeta för en bättre hjälp och ett garanterat skydd för våldsutsatta kvinnor men säger samtidigt att man i Stockholms stad har en nollvision mot våld i nära relationer, att varken män eller kvinnor ska utsättas för våld. I samma stund påtalar hon att de ska fokusera på förövaren, en förövare där man behöver "*bryta hans beteende*" (Tottmar, 2012:6).

5.4 Könsneutralt?

De två artiklarna som vi nyss lyfte upp är till en början neutralt skrivna, man använder begrepp så som “förövare” och “drabbade” samt att man i de båda artiklarna lyfter förövaren och dess perspektiv, man utesluter inte den rollen. Samtidigt landar det till slut i att de talar om kvinnan som offer och mannen som förövare. Då vi hittat det i fler än en artikel tyder på att det inte är en engångsföreteelse, man ser på kvinnan som ett offer för mannens våld. Vidare hittar vi i vårt empiriska material två andra artiklar som också är skrivna på ett könsneutralt sätt men där man ändå i slutändan pratar om kvinnan som offer. Den första är en artikel utan nämnd skribent men publicerad under sektionen Ledare i Göteborgs Posten:

Våld i nära relationer är inte ovanligt. Men tyvärr ofta osynligt. /.../ en vuxen som dagligen kränks eller misshandlas av sin partner kan det kännas både svårt och skämmande att berätta. /.../ Vad det handlar om är ju i grund och botten att lämna ut en människa man är beroende av /.../

(Göteborgs Posten, 2009:2)

I detta citat ser vi att man talar generellt om våldsutsatta offer, inga kön nämnda, det spelar ingen roll om den utsatta är en man eller kvinna då man talar om generella känslor och beteenden hos våldsbrottsoffer. Det andra exemplet på en neutralt skriven artikel till en början är en artikel från Dagens Nyheter (Lagerwall, 2013) där Carin Götblad, nationell samordnade och före detta länspolismästare, pratar om relationsvåld. Hon menar att våld i nära relationer är ett komplex samhällsproblem med ett stort mörkertal. Vidare nämner hon inga kön utan talar generellt om problematiken kring våld i nära relationer. Mitt i artikeln dyker dock begreppet “brottsoffer” upp som följs av en parentes med orden: oftast en kvinna, och vidare i artikeln talas det om våldsamma män, en grupp det behövs mer insatser för. Just detta finner vi även i artikeln från Göteborgs Posten (2009), och i sluttampen av artikeln skriver skribenten att kvinnor blir misshandlade av sina män. Återigen, vi ser flera exempel där man talar om mannen som en självklar förövare.

5.5 Rubriker och ordval

Vi hittar sex rubriker i vårt empiriska material som vi vill lyfta fram då de använder sig av könsneutrala och mer övergripande begrepp kring ämnet våld i nära relationer. I Göteborgs Posten har två artiklar publicerats där man i den ena tidningsartikelns rubrik använder

begreppet misshandelsoffren (Göteborgs Posten, 2009) och i den andra, en debattartikel Feministiskt Initiativ har skrivit, menar man på att “Allt våld i nära relationer måste bekämpas bättre” (Bahnér et al., 2013). De sistnämnda lyfter upp fler typer av våld så som hedersrelaterat våld, vilket vi inte gör i denna studie, men med sin rubrik säger de att det finns mer än enbart våld mellan partners. Dock finner vi två artiklar där deras rubriker inte är könsneutrala utan de pekar på att det är kvinnan som är utsatt och behöver skyddas. Dessa två artiklar är Martinssons (2015) “Stora brister i hjälpen till våldsutsatta kvinnor” och en debattartikel där flertalet aktörer är med (Bergh et al., 2009) “Skydda alla kvinnor från våld”

Vidare ser vi att begreppet relationsvåld, ett lite mer nyanserat begrepp, används i både Dellings (2013) artikel och i TT:s artikel publicerad i Svenska Dagbladet där man har ett “*fokus på förövare i relationsvåld*” (TT, 2014:16). Där ser vi även att man använder sig av begreppet förövare utan att benämna något kön. Mikkelsen och Kristiansens (2012) använder sig av begreppet gärningsmän, dock inte i rubriken utan i den löpande texten. Gärningsman är ett välkänt ord men som i sitt begrepp pekar på att det är en man. Götblad (2013) väljer att benämna offer som våldsutsatta i sin artikelrubrik i Dagens Nyheter. Till sist har vi Leijons (2014) artikel i Norrbottens Kuriren där han istället för begreppet våld i nära relationer använder sig av “våld i hemmiljö”. Precis som Feministiskt Initiativs debattartikel så menar man på att det finns mer än bara våld mellan partners, i hemmiljön kan exempelvis barn finnas med i bilden och som kan vara utsatta på olika sätt.

5.6 Typ av våld

Den typ av våld som våldsförövarna i nära relationer använder sig av skiljer sig beroende på om det är en man eller en kvinna som utövar våldet. I Norrbottens Kuriren publicerar man en artikel där de refererar till en rapport från Brå. Där uppger man att “*medan kvinnor oftare utsätts för grövre och upprepat våld uppger män främst att de blir utsatta för trakasserier och hot*” (Bengtsson, 2009:18). Att fler kvinnor än män blir utsatta för grövre våld skrivs det även om i en artikel i Göteborgs Posten (2009) som inte har en utnämnd skribent. Däremot är det vanligare att kvinnor än män använder sig av tillhygge vid våldsutövandet. Detta skriver Lerner (2004b) om i sin artikel i Dagens Nyheter där han refererar till olika internationella studier som har gjorts om våld i nära relationer:

/.../ kvinnor antas ha mindre möjlighet att åstadkomma fysiska skador /.../ Enligt en brittisk granskning /.../ använde tre av fyra misshandlande kvinnor någon form av tillhygge - medan en av fyra män gjorde det. Detta skulle vara ett tecken på att kvinnorna kompenserar sin ofta mindre kroppsstyrka.

(Lerner, 2004b:26)

6. Analys 2 – Teoretiska kopplingar

Denna analys bygger på det material som redovisades i föregående avsnitt, där vi redogjorde för vårt material och dess innehåll. Detta avsnitt är indelat i fyra delar - föreställningar om mannen som offer, offer och förövare ur ett genusperspektiv, rubriker och ordval samt typ av våld.

6.1 Föreställningar om mannen som offer

I reportaget om Niklas får man ta del av problematiken om kvinnor som våldsbrottsförövare. I detta reportage berättar Niklas sin berättelse om hur det var att bli utsatt för våld av sin flickvän samt att Niklas känslor kommer upp till ytan (Wagner & Herbertsson, 2011). Det sker en kategorisering i detta reportage om att Niklas är offret och att kvinnan som utsätter honom för våld är förövare. Enligt Mattsson (2010) innebär kategorisering att man placerar in människor i olika fack för att människorna har något gemensamt. I detta fall blir Niklas stämplad som ett offer. Vidare tar Hirdman (2001) upp att människor i samhället förutsätter att det är män som har makten i en familj eller relation. Vi kan se att dessa föreställningar inte alltid går att applicera på verkligheten eftersom Niklas känner sig maktlös i sin relation samt att det är förövaren, som i detta fall är en kvinna, som utövar makt. Enligt Wenneberg (2001) är samhället socialt konstruerat. Detta innebär att det är vi människor i samhället som bildar dessa kategorier och skapar föreställningar om hur en man och en kvinna antas vara.

Bland våra andra artiklar som vi har använt oss av finns även Daniel med som ett exempel, som även han blev utsatt för våld av sin flickvän (Lerner, 2004a). Att det är över 10 år sedan denna artikel publicerades i Dagens nyheter visar på att det redan var ett problem med våld utsatta män för 10 år sedan. I reportaget om Daniel målas en berättelse upp om hur han och sin flickvän Klara blev förälskade och tidigt i förhållandet också blev med barn. Men denna lugna tillvaro varade inte länge. *“/.../ jag kunde inte förmå mig att svika en kvinna som väntade mitt barn, jag ville ta mitt ansvar som blivande pappa.”* (Lerner, 2004a:24). Detta citat, som presenterats tidigare, visar på en föreställning om hur en man antas vara. Daniel, som blivande pappa, ville ta sitt ansvar över sin familj som är en egenskap vi kan se i Hirdmans (2001) begrepp genuskontrakt och dess grund. Mannen antas ha ett ansvar över sin familj och kvinnan ska tas om hand. Daniel berättar själv att han inte vill svika en kvinna då det agerandet skulle få konsekvensen att kvinnan i fråga skulle bli ensam.

Vidare i reportaget om Daniel kan vi läsa att hans flickvåns beteende och våld mot honom blir intensivare. Daniel och Klara bestämmer sig för att ta kontakt med socialförvaltningen i deras kommun då hon inser att hon behöver hjälp med sitt aggressiva beteende. *“Det enda den chockade socionomen kom på att säga när kvinnan utövade våld mot Daniel under mötet var: ‘det var bra att du inte slog tillbaka’”* (Lerner, 2004a:24). Som framtida socionomer fastnade vi för detta citat och tycker det är intressant att jämföra med reportaget om Niklas. Den chockade socionomens agerande och val av ord att säga till Daniel visar på socionomens föreställningar om att män är våldsamma. Daniel berättar sedan vidare att: *“-om också jag släppt kontrollen hade jag varit en förlorare - som människa, far och man.”* (Lerner, 2004a:24). Gemzöe (2002) och Hirdman (2001) beskriver att män inte antas släppa kontrollen samt att män inte antas slå kvinnor. En man antas vara förnuftig och har ett ansvar, för både sig själv och sin familj (ibid.). Daniel beskriver i Sydsvenskan, som Lerner (2004a) har skrivit, att man förväntas att vara en pappa, kunna kontrollera sin kvinna samt att vara den som har makten.

I vårt empiriska material finner vi ingen motsvarighet där en kvinna får framträda i ett reportage likt det om Niklas och Daniel. I de artiklar som handlar om utsatta kvinnor pratar yrkesprofessionella om kvinnorna och deras upplevelser, de representerar kvinnorna utifrån deras erfarenheter från sitt yrkesliv. Att vi inte hittade någon kvinnlig motsvarighet tror vi kan bero på att vi inte överöses av nyheter om utsatta män i samma utsträckning som kvinnor, män som utsätts för våld av kvinnor går utanför normen och våra föreställningar om män. Män tilldelas egenskaper så som förnuftig och självständig samt att männen inte bör visa känslor på samma sätt som kvinnor. Vidare är bilden av kvinnor att de är underordnade, passiva och beroende av andra (Gemzöe, 2002) vilket kan tolkas som att kvinnor behöver någon som står upp för dem och där män klarar det själv.

6.2 Offer och förövare ur ett genusperspektiv

6.2.1 Hur kön antas att vara

Som tidigare redovisat finns det fyra artiklar som är könsneutrala när det gäller vem som är offer och vem som är förövare. Dock antas det någonstans i alla dessa fyra artiklar att förövaren är en man och offret är en kvinna (Lagerwall, 2013; Tottmar, 2012; TT 2014; Göteborgs Posten, 2009). Wenneberg (2001) och Mattsson (2010) skriver att socialkonstruktivismen menar på att samhället är socialt konstruerat och att människor

kategoriserar andra människor i samhället i olika fack. Enligt socialkonstruktivismen skapas även föreställningar om hur män och kvinnor förväntas vara samt om vad som är manligt och kvinnligt. Det kan vara på grund av dessa kategoriseringar som människor i samhället antar att förövarna oftast är män och att offret oftast är kvinnor. Brå (2014) visar också med sin genomförda studie, som tidigare har presenterats, att flest kvinnor blir utsatta för våld i nära relationer. Det kan också vara en avgörande faktor för hur människor i samhället väljer att kategorisera andra människor i samhället. Dock ser vi att det nästan är en jämn fördelning på antalet artiklar där både män och kvinnor utsätts för våld i nära relationer. På det sättet ser man att bara för att kvinnor antas vara offer samt att män antas vara förövare betyder inte det att det inte kan vara tvärtom.

6.2.2 Jämförelse mellan båda kön som förövare

Enligt Mattsson (2010) är det män som sitter på makt som kan ha sin utgångspunkt i det historiska sättet att se på män och kvinnor. Hirdman (2001) skriver att historiskt sätt är det männen som har makten över kvinnorna och att det tankesättet fortfarande finns idag. Hagström (2012) skriver i Göteborgs Posten att mäns våld mot kvinnor handlar om makt och kontroll som kommer ifrån könsmaktsordningen i samhället. Här kan man se från dagstidningarna att det inte alltid är så att män har makt utan att även kvinnor kan inneha makten i familjen. Detta resulterar i att människan kan ha och utöva makt oavsett vilket kön människan har eftersom det finns både kvinnor och män som är förövare. Isdal (2001) menar att makt är en form av våld för att skada andra. Män antas att ha makten i familjen på grund av den traditionella mansbilden (Hirdman, 2001). Hagström (2012) visar att även kvinnor kan ha makt i familjen. I detta fall kan vi dra slutsatsen att makt är en egenskap som man kan ha oavsett vilket kön man har. Genusdualismen, om hur kön antas vara, används inte som motsatspar i dagstidningarna. Män tillskrivs kvinnliga egenskaper medan kvinnor tillskrivs manliga egenskaper. Resultatet blir att båda könen delar egenskaper med varandra vilket i sin tur innebär att man inte kan ställa de egenskaper som kvinnor antas ha i motsats till egenskaper som män antas ha.

Genusdualismen tillskriver män egenskaper så som logik och förnuft. Utifrån dagstidningarna som är vår empiri kan vi se att män även kan tillskrivas kvinnliga egenskaper då män som är förövare inte visas vara logiska eller förnuftiga. Passivitet, som finns med i redovisad tabell, är en egenskap som tillskrivs kvinnor. Kvinnor som förövare intar en aktiv roll när de utövar

våld mot män, en egenskap som antas vara en manlig egenskap. Detta visar på att män inte alltid har alla manliga egenskaper som män antas ha samt att kvinnor inte heller har alla kvinnliga egenskaper som kvinnor antas ha som genusdikotomin tillskrivit.

6.2.3 Jämförelse mellan båda könen som offer

I våra artiklar framgår det att män också är offer samt att det är många män som blir våldsutsatta i våld i nära relationer. Detta går emot dikotomierna som Gemzöe (2002) och Mattsson (2010) kritiserar. I dikotomierna kan man utläsa att män är överordnade och aktiva. Därför är det svårt att applicera genusdualismen i samhället när det handlar om män som är offer.

Lerner (2004b) skriver i Dagens Nyheter att mansrollen inte innefattar att vara offer och bli slagen av kvinnor. Även detta kan vi se med hjälp av genusdualismen då män till exempel antas vara logiska, förnuftiga samt oberoende. Dessa egenskaper ingår inte alltid i rollen som offer då man kan tolka det som att männen inte är oberoende eller förnuftiga när de stannar kvar i relationen. Även att män antas vara logiska rubbas när männen stannar kvar i en våldsam relation. Om män hade varit oberoende, förnuftiga och logiska hade de inte tillåtit våldet och istället lämnat relationen och sökt efter hjälp. I två av våra artiklar, där två män beskriver sin situation som offer, har båda männen stannat kvar i relationen under en lång tid där relationen varade i flera år (Lerner, 2004a; Wagner & Herbertsson, 2011).

Som tidigare presenterat är skam en känsla som finns hos både män och kvinnor som är offer. Det betyder att det går emot vad genusdualismen hävdar om manlighet och kvinnlighet som motsatspar. Däremot menas det inte att kvinnor och män inte kan känna olika känslor vilket vi även har sett i dagstidningarna. Känslor som även förknippas med män som offer är misstrohet och förlöjligade. Vid en övergripande blick av artiklarna, vårt empiriska material, är det vanligare för våldsutsatta män än kvinnor att känna misstrohet och förlöjligade. Detta kan utifrån genusdualismen förklaras med att kvinnor oftare anses vara offer och underordnade som genusdualismen visar (Mattsson, 2010; Gemzöe, 2002).

6.3 Rubriker och ordval

Media har som funktion i denna studie att fungera som empiri och inte som teori. Men vi vill ändå lyfta upp media, främst tidningar, och dess roll i vår konstruktion av våld i nära

relationer då det är en plattform som når ut till människor i samhället. Det som skrivs i media påverkar människors syn på olika saker i samhället vilket vi nämnt i vårt tidigare bakgrundsavsnitt.

I vårt empiriska material hittar vi flertalet tidningsartiklar som vi finner vara av intresse för att analysera deras val av rubrik samt vilka ord man väljer att använda sig av i sina texter. Tidningsartiklarnas rubriker har som uppdrag att locka läsaren och sammanfatta vad artikeln i fråga handlar om och som i sin utformning med en större textstorlek, ibland även i versaler och fet text, gör att man dras till det (Dor, 2003). Tidningar sitter även på en maktposition gällande att de kan bestämma över vad som ska publiceras och nå ut till samhället och dess invånare (McCombs & Shaw, 1972). Samtidigt har journalistiken som uppdrag att informera och vara objektiva i sin framförhållning för att låta läsaren själv ta ställning till vad läsaren tycker (Ghersetti, 2012; Strömbäck, 2012). Då majoriteten av våra artiklar, och en del av de rubriker som satts, handlar om kvinnor som blir utsatta för våld av sina män har man valt att lyfta den problematiken samt att förmedla ut till samhället att det är ett problem. Konstruktionen av verkligheten blir då utifrån ett socialkonstruktivistiskt sätt att våld i nära relationer antas vara ett problem som drabbar kvinnor och som samhället, där både individer och journalistiken, tillsammans konstruerar den verklighet som råder (Mattsson, 2010; Wenneberg, 2001).

I detta avsnitt om könsneutralitet och ordval vi presenterat i förgående kapitel ser vi att användningen av könsneutrala ord i rubrikerna är vanligt förekommande, man skiljer inte på män och kvinnor i just rubrikerna även om man gör det i några andra exempel. Det kan dels bero på att rubriken har som funktion, som tidigare nämnts, att sammanfatta vad den aktuella artikeln handlar om och då försöker man korta ner det till en användbar rubrik vilket inte ger möjlighet för att särskilja på män och kvinnor. Men det kan också bero på att våldet i nära relationer i statistiken blivit mer jämt fördelat mellan könen, att det är fler män som kommer fram både i statistiken och i media. Männen som offer är faktiskt en grupp som finns och som lyfts upp i våra tidningsartiklar, om än i mindre grad än kvinnliga offer, men de existerar. Genom att använda ord så som misshandelsoffren, relationsvåld, våldsutsatta, och även begreppet gärningsperson som Lindgren (2013) använder i sin debattartikel, väljer man ett mer neutralt sätt att benämna och diskutera kring ämnet våld i nära relationer. Man utesluter inte det ena eller det andra könet, man pratar om ett övergripande problem snarare än kön. Foucault (2008) menar på att språket är en viktig och maktfaktor i vår konstruktion av

verkligheten och där Boréus (2011) vidare menar på att texter är något som påverkar oss människor och därmed också i vidare mening vår förståelse av det som det skrivs om.

6.4 Typ av våld

I tre artiklar skriver man om vilket våld som används beroende på om det är en kvinna eller en man som utövar våldet mot sin partner i sin relation (Bengtsson, 2009; Göteborgs Posten 2009; Lerner 2004b). Det framgår att det är flest män som utövar fysiskt våld mot kvinnor och att det är flest kvinnor som utövar psykiskt våld mot män som visas här: "*medan kvinnor oftare utsätts för grövre och upprepat våld uppger män främst att de blir utsatta för trakasserier och hot*" (Bengtsson, 2009:18). Detta stämmer överens med vilka föreställningar som finns om män och kvinnor. Som tidigare konstaterat är föreställningen om män att det är främst de som utövar våld mot kvinnor.

I Lerner's ena artikel ges det en förklaring till varför kvinnor oftare än män använder sig av psykiskt våld: "*detta skulle vara ett tecken på att kvinnorna kompenserar sin ofta mindre kroppsstyrka*" (Lerner, 2004b:26). Detta kan kopplas till könens idealbilder som kan ses som en förklaring till varför våra föreställningar om vilket våld som män och kvinnor använder sig av i nära relationer. Herz och Johansson (2011) menar att människorna i samhället förknippar män med muskler och styrka, fysiskt våld och den hårda kroppen. Detta tyder på att Herz och Johanssons föreställning om män stämmer gentemot hur det presenteras i dagstidningarna.

Som vi tidigare nämnt så menar Genusdualismen att kvinnor antas vara passiva och att män antas vara aktiva. Detta resulterar i att dessa föreställningar som finns om kvinnor stämmer överens med vilket typ av våld kvinnor oftast använder sig av, som är psykiskt våld. Dock finns det exempel i vår empiri där kvinnor har använt sig av fysiskt våld i form av örfilar och slag. Ett exempel är i artikeln som handlar om våldsutsatta Daniel (Lerner, 2004a). Där tas det upp i artikeln att kvinnan använder sig av ett slag med öppen handflata men också att hon slog och sparkade Daniel. Ett annat exempel är Niklas historia där han beskriver att sin flickvän rev stora sår i honom, knuffade omkull honom samt att hon har gett honom knytnävslag (Wagner & Herbertsson, 2011). Det pekar på att det inte går att generalisera vilket våld män och kvinnor använder sig av. Dock kan vi se att den bilden som dagstidningarna rapporterar om är att kvinnor oftast använder sig av är psykiskt våld och att män i större utsträckning använder sig av fysiskt våld.

7. Avslutande diskussion

Syftet med vår studie har varit att undersöka hur kvinnor och män som lever eller har levt i en våldsam nära relation framställs i svenska dagstidningar. Vi har ställt oss frågor om hur kvinnor och män framställs utifrån både offer- och förövarperspektiv samt vilka likheter och skillnader som finns i denna framställning av de båda könen. Resultatet av de 27 tidningsartiklar som har ingått i den här studien visar på att inte en enda artikel är skriven på ett könsneutralt sätt, där både kvinnor och män kan antas vara förövare och offer. Kvinnan antas nämligen vara offer och mannen antas vara förövare. Förutom att det i våra tidningsartiklar oftast antas att kvinnan är offer för mannens våld så tillskriver man även de båda könen olika egenskaper samt att det pratas om olika känslor beroende på vilket kön som är offer eller förövare.

Om man endast tittar på hur könen framställs i dagstidningarna när det gäller våld i nära relationer och inte fokuserar på om de är offer eller förövare hittar man olika beskrivningar mellan könen. I många av våra tidningsartiklar som handlar om det kvinnliga våldsoffret lyfter man ämnen så som dödsantal och hur många kvinnor som misshandlas i en parrelation, kvinnofridskränkning samt att kvinnor löper större risk att bli utsatta för våld av en närstående. Det finns ingen motsvarighet för detta i de artiklar som handlar om det manliga våldsoffret. Vidare skriver man att utsatta kvinnor måste få hjälp samt att den hjälpen som finns måste bli bättre. När man sedan skriver om männen i dagstidningarna så beskrivs de ofta som att männen ska kunna ta sig ur en våldsam relation. Den rådande föreställningen om mannen är att han ska kunna sätta stopp för en kvinna. I vårt empiriska material skrivs det även ofta om mansrollen och maskulinitet och där man menar på att det hänger samman med våldet. Den traditionella mansbilden menar på att mannen förväntas ta hand om och försörja sin familj, han har ett ansvar för familjen, vilket det även skrevs om i några av våra tidningsartiklar. Samtidigt menar det genusdualistiska tänkandet på att mannen är en aktiv varelse, som är förnuftig och logisk i sitt handlande och därmed förväntas kunna ta sig ur en våldsam relation. Det här visar på en motsägelse kring de föreställningar som finns om mannen och på mannen som våldsoffer eftersom vi i vårt empiriska material ser att så inte alltid är fallet, män stannar kvar i våldsamma relationer.

Men hur kommer det sig då att vi i vårt resultat ser att kvinnor och män framställs olika i de aktuella dagstidningarna? Statistiken från BRÅ och forskningen kring ämnet visar på att män i större utsträckning än kvinnor är våldsförövare mot sin partner men samtidigt ökar brottsanmälningarna från utsatta män som lever i en våldsamt relation. Denna grupp börjar komma mer och mer upp till ytan och synliggöras i media vilket några av våra tidningsartiklar visar på. Kvinnor som förövare och män som offer har börjat uppmärksammas i forskningen de senaste åren. Det var inte förrän år 2009 som BRÅ lyfte upp männens utsatthet i en rapport för första gången i Sverige. Då vi har ett socialkonstruktivistiskt perspektiv i den här studien kan även det vara en faktor för den olika framställningen mellan könen vi ser i vårt resultat. Människan tillskriver olika egenskaper för olika kategorier, exempelvis kön, och därmed gör man en skillnad på hur kvinnor och män är, ska och bör vara. Genusdualismen visar, efter vår analys, att det inte behöver vara så att kvinnor endast har så kallade kvinnliga egenskaper och att män endast har så kallade manliga egenskaper. I vårt resultat ser vi att kvinnor kan ha manliga egenskaper och att män kan ha kvinnliga egenskaper. Kan man då säga att det finns egenskaper som endast tillhör det ena könet? Inte riktigt men det vi kan säga är att det finns egenskaper som är mer typiskt kvinnliga och mer typiskt manliga. Det betyder vidare att människor är olika och kan tilldelas det andra könets mer typiska egenskaper. De ”kvinnliga” och ”manliga” egenskaperna är endast en utgångspunkt som finns där människor kan röra sig mellan dessa egenskaper oavsett kön. Hur uppdelningen mellan ”kvinnliga” och ”manliga” egenskaperna har skett kan bero på de föreställningar som finns om de två könen.

Avslutningsvis vill vi lyfta språkets betydelse och roll i konstruktionen av våra föreställningar om verkligheten, om kön och om ämnet våld i nära relationer. Hela vår studie och all vår empiri bygger på tidningsartiklar vilket har varit en betydande del för denna studie, därför vill vi just lyfta detta i avslutningen. I vårt bakgrundsavsnitt skriver vi om vilken funktion rubriker har i tidningsartiklar och där vi i våra analyser visar på exempel från vårt empiriska material. Inledningsvis av detta avslutande kapitel nämnde vi att ingen av våra tidningsartiklar som ingått i denna studie är skrivna på ett könsneutralt sätt. Dock ser vi en könsneutralitet och neutralitet överlag i en del av våra artiklars rubriker och deras val av ord. Man använde sig av ord så som relationsvåld, våldsutsatta och gärningsperson. Varför det är så kan vi bara spekulera om men rubriken i sig fyller en viktig funktion för människans exponering för nyhetsartiklar och nyhetsinformation viktigt med en korrekt rubrik som speglar innehållet och där journalisterna genom sitt språk kan. Som vi nämnde i bakgrundsavsnittet kan rubriken vara det enda man läser, därför är det bestämt hur ett visst ämne ska framställas. Hur

människor och sociala problem, exempelvis våld i nära relationer, framställs och hur det skrivs om i tidningar och även i annan media anser vi har en betydelse för oss som framtida socionomer. Nyhetsrapporteringar och media har en påverkan på oss människor, för våra konstruktioner av verkligheten och för våra konstruktioner av det vi möter. Oavsett vilken grupp människor vi kommer att arbeta med i vårt framtida yrkesliv anser vi att det är viktigt att våra föreställningar om människor inte fastnar i enbart ett tankesätt utan att ha ett öppet sinne för de vi möter. Alla människor, oavsett kön, kan bli utsatta för våld i nära relationer. Våld handlar inte om ett visst kön utan det handlar om en persons handlingar.

Referenslista

- Alifanovienė, D., Šapelytė, O. & Patkauskienė, L. (2013). Domestic Violence Against the Man: The Structure of Emotional Experience. *Social Welfare Interdisciplinary Approach*, 3 (1), ss. 31-40.
- Alvesson, M. & Kärreman, D. (2004). Den språkliga vändningen inom samhällsvetenskapen - metodutmaningar och konsekvenser. I: Carl Martin Allwood (red.). *Perspektiv på kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Bahnér, J., Bruno, L., Motavva, M. & Schyman, G. (2013). Allt våld i nära relationer måste bekämpas bättre. *Göteborgs Posten*, 4 mars.
- Barber, C.F. (2008). Domestic Violence Against Men. *Nursing Standard*. 22 (51), ss. 35-39.
- Barron, K. (2004). Genus och funktionshinder. I: Karion Barron (red.). *Genus och funktionshinder*. Lund: Studentlitteratur.
- Bengtsson, N. (2009). Våld mot män skuldbelagt ämne. *Norrbottnens Kuriren*, 10 juni.
- Bergh, L., Ag, L., Regnér, Å., Westny, G., Edgren-Schon, M., Ohlsson, C. & Åström, G. (2009). Skydda alla kvinnor mot våld. *Dagens nyheter*, 26 maj.
- Birgersson, S. (2014). Svårt stänga den dörr som öppnats. *Dagens Nyheter*, 7 juni.
- Boréus, K. (2011). Texter i vardag och samhälle. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber AB.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.
- BRÅ. (2009). *Våld mot kvinnor och män i nära relationer - våldets karaktär och offrens erfarenheter av kontakter med rättsväsendet*. Brottsförebyggande rådets rapport 2009:12. URL:https://www.bra.se/download/18.cba82f7130f475a2f180002016/1371914720735/2009_12_vald_kvinnor_man_nara_relationer.pdf [Hämtat: 2015-11-06].
- BRÅ. (2014). *Brott i nära relationer - en nationell kartläggning*. Brottsförebyggande rådets rapport 2014:8. URL:

https://www.bra.se/download/18.9eaaede145606cc8651ff/1399015861526/2014_8_Brott_i_nara_relationer.pdf [Hämtat: 2015-10-12].

BRÅ. (2015). *Våld i nära relationer – statistik*.

URL: <https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/vald-i-nara-relationer.html> [Hämtat: 2015-11-17].

Butler, J. (2007). *Genustrubbel - feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Diadalos AB.

Caldwell, J.E., Swan S.C., Allen, C.T., Sullivan, T.P. & Snow, D.L. (2009). Why I Hit Him? Women's Reasons for Intimate Partner Violence. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 18 (7), ss. 672–697.

Carlsson, A. (2014). Ny strategi ska hjälpa misshandlade kvinnor. *Dagens Nyheter*, 21 maj.

Delling, H. (2013). Stockholm satsar mot relationsvåld. *Svenska Dagbladet*, 9 december.

Dor, D. (2003). On Newspaper Headlines as Relevance Optimizers. *Journal of Pragmatics*, 35 (5), ss. 695-721.

Drijber, B.C., Reijnders, U. J. L. & Ceelen, M. (2013). Male Victims of Domestic Violence. *Journal of Family Violence*, 28 (2), ss. 173-178.

Du Plat-Jones, J. (2006). Domestic Violence: The Role of Health Professionals. *Nursing Standard*, 21 (14-16), ss. 44-48.

Durfee, D. (2011). "I'm Not a Victim, She's an Abuser" - Masculinity, Victimization and Protection Orders. *Gender & Society*, 25 (3), ss. 316-334.

Ecker, U.K.H., Lewandowsky, S., Chang, E.P. & Pillai, R. (2014). The Effects of Subtle Misinformation in News Headlines. *Journal of Experimental Psychology: Applied*, 20 (4), ss. 323-335.

Fagerström, L. & Nilsson, M. (2008). *Genus, medier och masskultur*. Malmö: Gleerups.

Falcão de Oliviera, S., Ribeiro de Lima Cardoso, K., Possante de Almedia, C.A., Cardoso, L.R. & Gutfilen, B. (2014). Violence Against Women: Profile of the Aggressors and

- Victims and Characterization of the Injuries. A Forensic Study. *Journal of Forensic & Legal Medicine*, 31, ss.49-54.
- Fjellman Jaderup, E. (2010). Ännu oklart vilken modell som fungerar bäst. *Sydsvenskan*, 2 februari.
- Foucault, M. (2008). *Diskursernas kamp*. Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposion.
- Gemzöe, L. (2002). *Feminism*. Stockholm: Bilda Förlag.
- Ghersetti, M. (2012). Journalistikens nyhetsvärdering. I: Lars Nord & Jesper Strömbäck (red.). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur.
- Gunnarsson, J. (2009). Mansvåld - På allvar. *Sydsvenskan*, 10 juni.
- Götblad, C. (2013). "Bättre samordning krävs i bemötandet av våldsutsatta". *Dagens Nyheter*, 23 juni.
- Göteborgs Posten. (2009). Stöd misshandelsoffren. *Göteborgs Posten*, 13 mars.
- Göteborgs Posten. (2010). Män med stukad självkänsla. *Göteborgs Posten*, 21 mars.
- Hagström, J. (2012). Mäns våld mot kvinnor i ljuset. *Göteborgs Posten*, 26 november.
- Haimi, R. & Wetterborg, C. (2013). Män ofta utsatta för fysiskt våld i relationer. *Dagens Nyheter*, 7 oktober.
- Hansson, B. (2004). Perspektiv på kvalitativ metod. I: Carl Martin Allwood (red.). *Perspektiv på kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Hertz, M. & Johansson, T. (2011). *Maskuliniteter - kritik, tendenser, trender*. Malmö: Liber AB.
- Hirdman, Y. (2001). *Genus - om det stabila föränderliga former*. Malmö: Liber AB.
- Hoff, B. (2012). US National Survey: More Men Than Women Victims of Intimate Partner Violence. *Journal of Aggression, Conflict and Peace Research*, 4 (3), ss. 155 - 163.
- Hydén, M. (2002). Har sociala problem ett kön?. I: Anna Meeuwisse & Hans Swärd (red.). *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och Kultur.

- Hövenmark, J. (2013). "En av de viktigaste frågorna i samhället". *Norrbottnens Kuriren*, 11 juni.
- Isdal, P. (2001). *Meningen med våld*. Stockholm: Gothia.
- Jarlbro, G. (2006). *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur.
- Jewkes, R. (2002). Intimate Partner Violence: Causes and Prevention. *The Lancet*, 359 (9315), ss. 1423-1429.
- Kvinnojouren Vändela. (2015). Om männens våld mot kvinnor. *Västerviks Tidningen*, 21 oktober.
- Lagerwall, K. (2013). "Gör relationsvåldet till en folkhälsofråga". *Dagens Nyheter*, 26 november.
- Leijon, M. (2014). De har fokus på våld i hemmiljö. *Norrbottnens Kuriren*, 3 mars.
- Lerner, T. (2004a). Plötsligt var slagen en del av Daniel. *Dagens Nyheter*, 2 november.
- Lerner, T. (2004b). Kvinnovåld mot män tystas ner. *Dagens Nyheter*, 3 november.
- Lindeborg, L. (2005). 400 år sedan första tryckta tidningen kom ut. *Svenska Dagbladet*. URL: <http://www.svd.se/400-ar-sedan-forsta-tryckta-tidningen-kom-ut> [Hämtat: 2015-11-22].
- Lindgren, M. (2013). "Polisen saknar kunskap för att utreda kvinno våld". *Dagens Nyheter*, 25 november.
- Lindstedt, T. (2013). Männerna köar för att få terapi. *Sydsvenskan*, 7 oktober.
- Linna, K. (2010). "Den man som slår, väljer aktivt att göra det". *Norrbottnens Kuriren*, 6 mars.
- Lisinski, S. (2009). Män som misshandlas hemma får inte hjälp. *Dagens Nyheter*, 9 juni.
- Martinsson, A. (2015). Stora brister i hjälpen till våldsutsatta kvinnor. *Göteborgs Posten*, 8 april.
- Mattsson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete*. Malmö: Gleerups AB.

- McCombs, M. & Shaw, D. (1972). The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*, 36 (1), ss. 176-187.
- McCrudden, M.T. & Schraw, G. (2007). Relevance and Goal-Focusing in Text Processing. *Educational Psychology Review*, 19 (2), ss. 113-139.
- Meeuwisse, A. (2007). Sociala kategoriseringar, ojämlikhet och motståndsstrategier. I: Kerstin Svensson (red.). *Normer och normalitet i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Mikkelsen, J. & Kristiansen, I.D. (2012). Våld mot kvinnor - Ingen ska lämna Karin utan hopp om livet. *Sydsvenskan*, 4 juli.
- Murphy, M., Stosny, S. & Morrel, T.M. (2005). Change in Self-esteem and Physical Aggression. *Journal of family violence*, 20 (4), ss. 201-210.
- NCK, Nationellt centrum för kvinnofrid. (2014). *Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. Uppsala Universitet: NCK.
- Nord, L. & Strömbäck, J. (2012). Demokrati, medier och journalistik. I: Lars Nord & Jesper Strömbäck (red.). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur.
- Nybergh, L., Taft, C. & Krantz, G. (2012). Psychometric Properties of The WHO Violence Against Women Instrument in a Male Population-based Sample in Sweden. *BMJ Open - Public Health*, 2 (6). URL: <http://bmjopen.bmj.com/content/2/6/e002055.long> [Hämtat: 2015-11-18].
- Nybergh, L., Taft, C., Enander, V. & Krantz, G. (2013). Self-reported Exposure to Intimate Partner Violence Among Women and Men in Sweden - Results from a Population-based Survey. *BMC Public Health*, 13, ss. 845-858.
- Ragg, D.M. (1999). Dimensions of Self-concept as Predictor of Men Who Assault Their Female Partner. *Journal of Family Violence*, 14 (3), ss. 315-329.
- Sarantakos, S. (1999). Husband Abuse: Fact or Fiction?. *Australian Journal of Social Issues*, 34 (3), ss. 231-252.
- SFS 1962:700. *Brottsbalk*. Stockholm: Justitiedepartementet.

- Socialstyrelsen (2015). *Våld: Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer*. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Strömbäck, J. (2012). Journalistiken och politiken. I: Lars Nord & Jesper Strömbäck (red.). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur.
- Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle - en introduktion till politisk kommunikation*. Lund: Studentlitteratur.
- Svedmark, E.I. (2012). Att skydda individen från skada - En forskningsetisk balansakt. I: Hildur Kalman & Veronica Lövgren (red.). *Etiska dilemman*. Malmö: Gleerups.
- Swan, S.C. & Snow, D.L. (2003). Behavioral and Psychological Differences Among Abused Women Who Use Violence in Intimate Relationships. *Violence Against Women*, 9 (1), ss. 75–109.
- Thureau, S., Le Blanc-Louvry, I., Gricourt, C. & Proust, B. (2015). Conjugal violence: A Comparison of Violence Against Men by Women and Women by Man. *Journal of Forensic and Legal Medicine*. 31, ss. 42-46.
- Tottmar, M. (2012). Utsatta kvinnor ska garanteras skydd. *Dagens Nyheter*, 28 april.
- TT. (2014). Fokus på förövare i relationsvåld. *Svenska Dagbladet*, 28 juni.
- Vetenskapsrådet. (2015). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. URL: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> [Hämtat: 2015-12-30].
- Wagner, K. & Herbertsson, A. (2011). Niklas blev slagen - och fråntogs barnen när förövaren är kvinna. *Sydsvenskan*, 28 maj.
- Wenneberg, S.B. (2001). *Socialkonstruktivism - positioner, problem och perspektiv*. Malmö: Liber AB.

Bilaga 1 - Studiens empiriska material sorterat efter publiceringsdatum.

Tidning & skribent	Publiceringsdatum	Artikelrubrik
Dagens Nyheter <i>Thomas Lerner</i>	2004-11-02	Plötsligt var slagen en del av Daniels vardag
Dagens Nyheter <i>Thomas Lerner</i>	2004-11-03	Kvinnovåld mot män tystas ner
Göteborgs Posten	2009-03-13	Stöd misshandelsoffren
Dagens Nyheter <i>Lisa Bergh</i> <i>Lena Ag</i> <i>Åsa Regnér</i> <i>Gunilla Westny</i> <i>Maud Edgren-Schon</i> <i>Carin Ohlsson</i> <i>Gertrud Åström</i>	2009-05-26	Skydda alla kvinnor mot våld
Dagens Nyheter <i>Stefan Lisinski</i>	2009-06-09	Män som misshandlas hemma får inte hjälp
Sydsvenskan <i>Jari Gunnarsson</i>	2009-06-10	Mansvåld - På allvar
Norbottens Kuriren <i>Ninna Bengtsson</i>	2009-06-10	Våld mot män skuldbelagt ämne
Sydsvenskan <i>Elin Fjellman Jaderup</i>	2010-02-02	Ännu oklart vilken modell som fungerar bäst
Norbottens Kuriren <i>Kicki Linna</i>	2010-03-06	“Den man som slår, väljer aktivt att göra det”

Göteborgs Posten	2010-03-21	Män med stukad självkänsla
Sydsvenskan <i>Katia Wagner</i> <i>Amelie Herbertsson</i>	2011-05-28	Niklas blev slagen - och fråntogs barnen när förövaren är kvinna
<i>Dagens Nyheter</i> <i>Mia Tottmar</i>	2012-04-28	Utsatta kvinnor ska garanteras skydd
Sydsvenskan <i>Jens Mikkelsen</i> <i>Ingemar D.</i> <i>Kristiansen</i>	2012-07-04	Våld mot kvinnor - Ingen ska lämna Karin utan hopp om livet
Göteborgs Posten <i>Johanna Hagström</i>	2012-11-26	Mäns våld mot kvinnor i ljust
Göteborgs Posten <i>Julia Bahnér (F!)</i> <i>Linnéa Bruno (F!)</i> <i>Mehrta Motavva (F!)</i> <i>Gudrun Schyman (F!)</i>	2013-03-04	Allt våld i nära relationer måste bekämpas bättre
Norrbottnens Kuriren <i>Johanna Hövenmark</i>	2013-06-11	“En av de viktigaste frågorna i samhället”
<i>Dagens Nyheter</i> <i>Carin Götblad</i>	2013-06-23	“Bättre samordning krävs i bemötandet av våldsutsatta”
<i>Dagens Nyheter</i> <i>Rebecca Haimi</i> <i>Caroline Wetterborg</i>	2013-10-07	Män ofta utsatta för fysiskt våld i relationer
Sydsvenskan <i>Tommy Lindstedt</i>	2013-10-07	Männen köar för att få terapi

Dagens Nyheter <i>Magnus Lindgren</i>	2013-11-25	“Polisen saknar kunskaper för att utreda kvinnovåld”
Dagens Nyheter <i>Katarina Lagerwall</i>	2013-11-26	“Gör relationsvåldet till en folkhälsofråga”
Svenska Dagbladet <i>Hannes Delling</i>	2013-12-09	Stockholm satsar mot relationsvåld
Norrbottnens Kuriren <i>Mikael Leijon</i>	2014-03-03	De har fokus på våld i hemmiljö
Dagens Nyheter <i>Annika Carlsson</i>	2014-05-21	Ny strategi ska hjälpa misshandlade kvinnor
Dagens Nyheter <i>Susanna Birgersson</i>	2014-06-07	Svårt stänga den dörr som öppnats
Svenska Dagbladet <i>TT</i>	2014-06-28	Fokus på förövare i relationsvåld
Göteborgs Posten <i>Anders Martinsson</i>	2015-04-08	Stora brister i hjälpen till våldsutsatta kvinnor